

Sygn. akt IC 4325/18

WYROK W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2019 roku

Sąd Rejonowy w Częstochowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Kasperkiewicz - Jeruszka

Protokolant: st. sekr. sądowy Aneta Bednarek – Janik

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2019 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B.

przeciwko J. S.

o zapłatę

- 1) zasądza od pozwanej J. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w B. kwotę 1975,91 zł (jeden tysiąc dziewięćset siedemdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 listopada 2018 roku do dnia zapłaty;
- 2) w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- 3) zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz pozwanej J. S. kwotę 889,75 zł (osiemset osiemdziesiąt dziewięć złotych, siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 4325/18

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2018 roku powód (...) S.A. w B. wniósł pozew o zasądzenie od pozwanej J. S. na swoją rzecz kwoty 7909,11 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie oraz zasądzenia kosztów procesu w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powołał się na weksle wystawiony przez pozwaną dnia 5 maja 2017 roku w którym zobowiązała się ona do zapłaty dnia 15 listopada 2018 roku na rzecz powoda kwoty 7909,11 zł .

Pozwana złożyła odpowiedź na pozew, w której wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Zarzuciła, że przy zawieraniu umowy z pozwaną wykorzystano jej trudną sytuację majątkową i wprowadzono ją w błąd co do istotnych postanowień umowy w szczególności co do zastrzeżonych w umowie rażąco wygórowanych kosztów pożyczki , oraz bliżej nieokreślonych kosztów pożyczki w kwocie 6344 zł . Zarzuciła że pośrednik działający w imieniu powoda dopuścił się przestępstwa względem pozwanej i powołała się na toczące się postępowanie karne . Podniosła że spłaciła na rzecz powoda z tytułu pożyczki kwotę 3949 zł. Wniosła o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego prowadzonego przez Prokuraturę okręgową w Bielsku o Białej V Ds. 10/15.

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 maja 2017 roku pozwana zawarła z powodem umowę pożyczki gotówkowej nr (...) na okres 36 miesięcy do dnia 15 maja 2020 roku. Całkowitą kwotę pożyczki określono w umowie na kwotę 5500 zł, całkowitą kwotę do zapłaty na kwotę 11844 zł. Wysokość miesięcznej raty określono na kwotę 329 zł.

W dolnej części pierwszej strony umowy drobnym drukiem wskazano, że w związku z udzieleniem pożyczki pożyczkodawca pobiera: 1) opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, 2) wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 4443 zł które zostanie rozłożone na raty i spłacone wraz z pożyczką, 3) wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pozwanej (...) w wysokości 900 zł. Odsetki umowne określono na 9,77 % rocznie a odsetki za nieterminową spłatę w wysokości 14% rocznie.

Zabezpieczenie spłaty z umowy miał stanowić weksel własnym in blanco nie na zlecenie wraz z deklaracją wekslową.

W dniu podpisywania umowy pożyczki pozwana podpisała również weksel własny in blanco oraz deklarację wekslową.

(umowa z załącznikami k. 18-24, weksel k. 6)

Pozwana podczas podpisywania umowy nie była poinformowana o kosztach pożyczki w postaci prowizji i wynagrodzenia z tytułu usługi (...). Przy zawieraniu umowy pozwana była informowana, że ma możliwość prolongaty spłaty umowy ale nie udzielono jej informacji że jest to usługa dodatkowo płatna.

(zeznania pozwanej k. 155)

Pozwana dokonała spłaty pożyczki w wysokości 3949 zł. Dokonywała wpłat do sierpnia 2018 roku w kwotach po 329 zł miesięcznie z tym że w miesiącach maju i czerwcu 2018 roku nie dokonała wpłaty z tytułu rat pożyczki (potwierdzenia przelewów k. 25-36, karta klienta k. 118-119).

Powód wzywał pozwaną do uregulowania zadłużenia z tytułu umowy, pismem z dnia 16 października 2018 roku wypowiedział pozwaną umowę pożyczki (wezwanie i wypowiedzenie z potwierdzeniem nadania k. 120-131).

Pozwana posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Leczy się kardiologicznie. W październiku 2018 roku przeszła zabieg kardiologiczny w warunkach szpitalnych i w związku z tym przebywała w szpitalu od 14.10.2018r do 21.10.2018r. Następnie w okresie od dnia 13.12.2018 roku do 28.12.2018 roku ponownie przebywała w szpitalu z powodu rehabilitacji po odbytym zabiegu (k. 39 - 53).

Pod nadzorem Prokuratury Okręgowej w B. – Białej toczy się postępowanie karne w sprawie wyzyskiwania przez (...) Sp z o.o. przymusowego położenia pożyczkobiorców, postępowanie znajduje się w fazie in rem. W dniu 19 stycznia 2018 roku pozwana skierowała do Prokuratury Okręgowej w Bielsku Białej zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez (...) S.A., która poprzez wprowadzenie pozwanej w błąd doprowadziła do niekorzystnego rozrządzenia jej mieniem tj o czyn z art. 286par 1 k.k. (informacja k. 107, zawiadomienie k. 141-145).

Sąd zważył co następuje:

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanej o zawieszenie niniejszego postępowania w związku z toczącą się sprawą karną bowiem w ocenie Sądu rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie nie zależało od wyników toczącego postępowania karnego. Wniosek pozwanej w tym zakresie oddalono na rozprawie w dniu 9 maja 2019 roku.

Sąd uwzględnił powództwo w części.

Poza sporem pozostawało, że pozwana zawarła umowę pożyczki z powodem oraz że otrzymała na jej podstawie kwotę 5500 zł.

Poza sporem pozostawało, że pozwana na poczet spłaty zadłużenia wpłaciła powodowi kwotę 3949 zł.

Pozwana zalegała z płatnością dwóch rat pożyczki zatem wypowiedzenie umowy uznać należało za skuteczne (pkt 8 umowy).

Pozwana nie złożyła powodowi oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu (art. 88 k.c.) zatem nie mógł mieć w sprawie zastosowania art 84 k.c.

Podstawę żądania pozwu stanowi weksel i Sąd rozpoznaje sprawę na podstawie przepisów ustawy prawo wekslowe. Nie zmienia tego okoliczność, że pozwana podniosła zarzuty ze stosunku podstawowego do czego była uprawniona w oparciu o art. 10 i 17 prawa wekslowego, bowiem weksel dołączony do pozwu miał charakter gwarancyjny i zabezpieczał istniejący pomiędzy stronami stosunek z umowy pożyczki. W takiej sytuacji Sąd ma obowiązek zweryfikować wysokości kwoty wskazanej na wekslu badając wiążący strony stosunek podstawowy, w szczególności okoliczność czy weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Nie zmienia to jednak podstawy żądania pozwu jaką jest roszczenie z weksla jak i podstawy prawnej orzekania jaką są przepisy prawa wekslowego.

Sąd podzielił zarzuty pozwanej, odnoszące się do wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki w kwocie 5343 zł w tym 4443 zł z tytułu prowizji oraz 900 zł z tytułu usługi (...), stanowiące łącznie 97% udzielonej pożyczki.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Postanowienie tego rodzaju nie wiąże konsumenta, jednak strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.).

Postanowienia umowne w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego oraz wynagrodzenia za usługę (...), sformułowane były w sposób niejasny, niedający konsumentowi możliwości na powzięcie wiedzy z jakiego powodu wskazane opłaty określone zostało na takie kwoty. Z treści umowy nie wynikało w jaki sposób obliczono określone w umowie opłaty w postaci prowizji i wynagrodzenia za Twój Pakiet i jakie czynniki miały wpływ na ich wysokość, jakie usługi czy czynności mieszczą się w tych pojęciach. Powód nie wykazał również jakie konkretne koszty lub ryzyko, które poniósł w związku z udzieleniem pożyczki, wymagały ustalenia tych opłat w takiej wysokości. Powyższe prowadziło do przekonania, że wysokość ww. opłat jest ustalana przez pożyczkodawcę w sposób zupełnie dowolny. Konsument nie ma możliwości weryfikacji narzuconych mu opłat a tym samym powzięcia wiadomości z jakiego tytułu określone koszty pożyczki ponosi. Prowadzi to do obciążania konsumentów kosztami pożyczki ustalonymi w sposób zupełnie dowolny i nieweryfikowalny. Łączna suma tych opłat stanowiła 97 % kwoty środków przekazanych pozwanej.

W ocenie Sądu takie działanie ze strony pożyczkodawcy nie znajduje uzasadnienia w treści przepisów ustawy o kredycie konsumenckim z dnia z dnia 12 maja 2011 roku w szczególności w treści art. 36a. ustawy. Przepis ten miał stanowić w założeniu instrument ochrony interesów konsumenta w sytuacji, gdy przedsiębiorcy, przestrzegając regulacji dotyczących maksymalnej wysokości odsetek, jednocześnie zastrzegają wysokie prowizje i dodatkowe opłaty o charakterze poza odsetkowym.

Przepis ten wprowadza górny pułap pozaodsetkowych kosztów kredytu mając na celu ochronę konsumentów przed lichwą. Nie można się zgodzić ze stanowiskiem, że zastosowanie pozaodsetkowych kosztów w wysokości tego górnego, ustawowo zastrzeżonego pułapu w każdej sytuacji jest uzasadnione.

Wprowadzenie przez ustawodawcę górnej, nieprzekraczalnej granicy wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu nie może prowadzić do automatycznego, niczym nieuzasadnionego stosowania tych kosztów w maksymalnej wysokości w każdym przypadku.

W ocenie Sądu przepis ten nie zwalania pożyczkodawcy z obowiązku formułowania postanowień umownych w sposób jasny, przejrzysty i zrozumiały dla konsumenta, oraz udzielania konsumentowi informacji jakie koszty z jakiego tytułu ponosi, to jest mówiąc wprost, za co płaci.

Przepis ten w ocenie Sądu nie zwalania również Sądu od oceny czy w danej konkretnej sytuacji i w okolicznościach konkretnej sprawy, nie dochodzi do stosowania niedozwolonych postanowień umownych to jest czy pożyczkodawca swym działaniem nie narusza dobrych obyczajów i nie kształtuje w sposób rażąco niekorzystany sytuacji prawnej konsumenta.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie postanowienia narzucające na pozwaną opłaty z tytułu prowizji i usługi (...), stanowią niedozwolone postanowienie umowne, kształtujące sytuację konsumenta w sposób rażąco niekorzystny i naruszający dobre obyczaje.

Brak wskazania jakichkolwiek okoliczności uzasadniających pobranie prowizji i wynagrodzenia za Twój Pakiet we wskazanej w umowie wysokości prowadzi do wniosku, że zasadniczym celem ww. opłat nie jest pokrycie związanych z tym kosztów, ale uzyskanie dodatkowego dochodu przez pożyczkodawcę.

Zwrócić należy dodatkowo uwagę na okoliczność, że regulacja z art. 385¹ k.c. i n. stanowi implementację dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE L 95 z 21.4.1993r., s. 29). Interpretacja art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, polegająca na uprawnieniu do automatycznego naliczania prowizji wg wprowadzonego tam wzoru, w oderwaniu do realiów konkretnej sprawy, i braku możliwości weryfikacji wysokości prowizji przez Sąd, prowadziłaby w istocie do osłabienia efektywności prawa unijnego w zakresie ochrony konsumentów a nawet do jego obejścia.

Dodatkowo wskazać należy, że powód nie wykazał aby pozwana składała wniosek o uruchomienie usługi (...). W treści pkt 1.4 umowy wskazano, że usługa ta została przyznana na wniosek pożyczkobiorcy. Również w załączniku Twój Pakiet (k. 22) wskazano, że w związku z decyzją pożyczkobiorcy wyrażoną we wniosku usługa jest uruchomiona. Powód nie wykazał jednak aby pozwana taki wniosek złożyła. Nadto podkreślenia wymaga, że Twój Pakiet miał stanowić odrębną usługę. Wzajemnie świadczenia stron winny odpowiadać zatem zasadzie ekwiwalentności świadczeń. Powód w żaden sposób nie wykazał, że zastrzeżone wynagrodzenie w wysokości 900 zł miało by stanowić ekwiwalent jego świadczeń z tytułu tej usługi na rzecz powódki.

Zatem postanowienia umowne w zakresie opłaty prowizyjnej w wysokości 4443 zł oraz wynagrodzenia za Twój Pakiet w wysokości 900 zł na podstawie art. 385(1) k.c.. uznać należało za nieważne i niewiążące pozwanego bowiem stanowiły one klauzule niedozwolone.

Nadto wynagrodzenie za usługę (...) pakiet uznać należało za niewykazane co do wysokości i podlegało oddaleniu na podstawie art. 6 kc.

Deklaracja wekslowa pozwalała pożyczkodawcy na wypełnienie weksla na kwotę zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki. W świetle przedstawionych wyżej okoliczności uznać należało, że kwota wskazana na wekslu nie odpowiadała wysokości faktycznego zadłużenia pozwanej z tytułu umowy pożyczki, była bowiem zawyżona o kwotę ww kosztów.

W okolicznościach sprawy mając na względzie treść łączącej strony umowy uznać należało, że pozwana obowiązana była do zawrotu udostępnionej pożyczki 5500 zł, należności z tytułu opłaty przygotowawczej 129 zł oraz należności z tytułu odsetek umownych od kwoty kapitału wg stawki 9,77 % rocznie za czas trwania umowy tj od dnia 5.05.2017 roku do dnia 22.11.2017 roku w wysokości 295,91 zł. Suma powyższych składowych daje kwotę (...),91 co po pomniejszeniu o

dokonane przez powódkę wpłaty dają kwotę 1975,91 zł . Żądanie w tym zakresie znajdowało uzasadnieni w przepisach art. 353(1) k.c. oraz 720 i nast. k.c. oraz przepisach prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 roku .

Sąd nie uwzględnił również żądania dalszych odsetek w wysokości odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie. Mając na względzie art. 48 pkt 2) ustawy prawo wekslowe z dnia 28 kwietnia 1936 roku należało przyznać powodowi od zasądzonej kwoty odsetki ustawowe za opóźnienie.

Powód nie sprecyzował, czy w kwocie wskazanej w pozwie mieszczą się skapitalizowane odsetki za opóźnienie w jakiej wysokości, według jakiej stawki naliczane od jakich kwot i za jakie okresy czasu.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i 100 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo .

Podstawę rozliczenia kosztów stanowił art. 98 i 100 k.p.c. Łącznie strony poniosły w sprawie koszty w wysokości 3709 zł w tym powód w wysokości 1892 zł (75 zł opłata od pozwu 17 zł opłata skarbową, 1800 zł wynagrodzenia pełnomocnika) a pozwana w wysokości 1817zł (17 zł opłata skarbową, 1800 zł wynagrodzenie pełnomocnika) . Powód przegrał sprawę w 75% a ozwana w 25%.

Dlatego zasądzono od powoda na rzecz pozwanej kwotę 889,75 zł ($3709 \times 25\% = 927,25 \text{ zł} - (\dots) = 889,75 \text{ zł}$) .